

Lieta C-178/23

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2023. gada 21. marts

Iesniedzējtiesa:

Tribunalul Specializat Mureș (Rumānija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2021. gada 3. decembris

Prasītājs:

ERB New Europe Funding II

Atbildētājs:

YI

Pamatlietas priekšmets

Tiesas lēmuma patērētāju aizsardzības jomā, ar kuru ir pārkāpts iepriekšējs galīgs spriedums ar *res judicata* spēku, pārskatīšana.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Saskaņā ar LESD 267. pantu tiek lūgta Direktīvas 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (turpmāk tekstā – “Direktīva 93/13”) 7. panta 1. punkta interpretācija.

Prejudiciālais jautājums

Vai Direktīvas 93/13 7. panta 1. punkta normu piemērošana, it īpaši ņemot vērā šīs direktīvas 23. apsvērumu un *efektivitātes principu*,

nozīmē, ka tie ir jāinterpretē tādā nozīmē, ka ar tiem neizslēdz iespēju valsts tiesai pārbaudīt aizdomas par tāda līguma noteikumu negodīgumu, kas ir noslēgts starp

pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju, arī tad, ja tās iepriekš ir pārbaudījusi cita valsts tiesa pirmās instances tiesvedībā, ko ierosinājis patērētājs, kurš nav piedalījies attiecīgajā tiesvedībā un kuram nav pienācīgi palīdzējis vai kuru nav pārstāvējis advokāts, un kas ir noraidītas ar tiesas lēmumu, ko patērētājs nav apstrīdējis – un kas tādējādi valsts procesuālo tiesību sistēmā ir ieguvis *res judicata* spēku – ja no strīda konkrētajiem apstākļiem ticamā un saprātīgā veidā izriet, ka šis patērētājs nav izmantojis pārsūdzības līdzekli iepriekš minētajā pirmās instances tiesvedībā viņa ierobežoto zināšanu vai informācijas dēļ?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts, 7. panta 1. punkts un 23. apsvērums

Hartas 47. pants

Eiropas Savienības Tiesas (turpmāk tekstā – “Tiesa”) judikatūra un it īpaši 2016. gada 18. februāra spriedums lietā C-49/14 *Finanmadrid*

Atbilstošās valsts tiesību normas

Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori (Likums Nr. 193/2000 par negodīgiem noteikumiem līgumos, kas noslēgti starp pārdevējiem vai piegādātājiem un patērētājiem), ar ko Direktīva 93/13 ir transponēta valsts tiesībās.

Codul de procedură civilă (Rumānijas Civilprocesa kodekss), it īpaši noteikumi par *res judicata* institūtu un par ārkārtas pārskatīšanas procedūru, lai pārskatītu spriedumu, kas pieņemts, pārkāpjot agrāka galīgā sprieduma *res judicata* spēku.

Īss pamatlīstas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 2018. gada 10. maijā patērētājs YI, kura domicils ir Rumānijā, cēla civilprasību *Judecătoria Sectorului 2 București* (Bukarestes 2. sektora pirmās instances tiesa, Rumānija) pret parādu piedziņas sabiedrību *ERB New Europe Funding II*, kas reģistrēta Nīderlandē, lai tiktu konstatēts tādu kredītīguma noteikumu negodīgums, kuri būtībā attiecas uz ar līgumu saistītām komisijas maksām, kā arī uz iespēju bankai, kas bija piešķīrusi kredītu, vienpusēji mainīt procentu likmi.
- 2 Turklāt ņemot vērā to, ka negodīgi noteikumi patērētājiem nav saistoši, YI pieprasīja atmaksāt summas, kas bija samaksātas kā komisijas maksa, kā arī starpību starp līguma noslēgšanas brīdī noteikto procentu likmi un procentu likmi, kas bija faktiski samaksāta, pamatojoties uz bankas vienpusēji grozītajām procentu likmēm.
- 3 Ar 2018. gada 26. novembra spriedumu, kas ir kļuvis galīgs, jo netika iesniegta apelācijas sūdzība, *Judecătoria Sectorului 2 București* prasību noraidīja.

- 4 2019. gada 14. augustā YI ar viņa pilnvarotā advokāta starpniecību cēla līdzīgu prasību pret to pašu sabiedrību *Judecătoria Sighișoara* (Sighișoaras Pirmās instances tiesa, Rumānija), kuras jurisdikcijā atradās viņa domicils.
- 5 Ar 2019. gada 5. decembra spriedumu *Judecătoria Sighișoara* apmierināja patērētāja prasību, atzina apstrīdētos līguma noteikumus par negodīgiem un piesprieda *ERB New Europe Funding II* atmaksāt patērētājam summas, kas samaksātas, pamatojoties uz minētajiem noteikumiem.
- 6 *ERB New Europe Funding II* minēto spriedumu pārsūdzēja un apelācijas tiesvedības ietvaros izvirzīja iebildumu par *Judecătoria Sectorului 2 București* 2018. gada 26. novembra sprieduma *res judicata* spēku.
- 7 Ar 2021. gada 6. aprīļa lēmumu *Tribunalul Specializat Mureș* (Mureșas specializētā tiesa, Rumānija) kā pēdējās instances tiesa būtībā apstiprināja *Judecătoria Sighișoara* spriedumu, ar ko bija atzīts līguma noteikumu negodīgums. Tomēr šī tiesa neizskatīja iebildumu attiecībā uz *res judicata* spēku.
- 8 2021. gada 31. maijā *ERB New Europe Funding II* iesniedza iesniedzējtiesā ārkārtas apelāciju par pārskatīšanu, ar kuru tā lūdza pilnībā grozīt 2021. gada 6. aprīļa lēmumu un noraidīt YI prasību, pamatojoties uz *Judecătoria Sectorului 2 București* 2018. gada 26. novembra sprieduma *res judicata* spēku.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 9 Vispirms iesniedzējtiesa norāda, ka juridiskais jautājums, kas tai jāizskata, attiecas nevis uz konkrētu Direktīvas 93/13 noteikumu, bet gan uz efektivitātes principu, kas izriet no šīs direktīvas 6. panta 1. punkta un 7. panta 1. punkta.
- 10 Iesniedzējtiesa atgādina, ka efektivitātes princips nozīmē, ka valsts procesuālās normas nedz teorētiski, nedz praktiski nedrīkst padarīt patērētājiem neiespējamu vai pārmērīgi sarežģītu Savienības piešķirto tiesību īstenošanu. Saskaņā ar Tiesas judikatūru efektivitātes princips aizsargā patērētājus pret negodīgiem noteikumiem, un valstu tiesām ir pienākums pēc savas ierosmes izvērtēt līguma, ko pēdējie minētie noslēguši ar pārdevēju vai piegādātāju, noteikumu negodīgumu.
- 11 Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka, pirmkārt, Tiesa ir nospriedusi, ka ir jāņem vērā arī tiesiskās drošības princips. Tādējādi normu attiecībā uz *res judicata* spēku ievērošana ir būtiska, lai konkrēti nodrošinātu tiesiskās drošības principu. No tā izriet, ka patērētāju aizsardzība nav absolūta un nevar izraisīt valsts tiesību normu par *res judicata* spēku neievērošanu.
- 12 Otrkārt, novērtējot noteiktu tiesību aizsardzības līdzekļu efektivitāti saskaņā ar efektivitātes principu, Tiesa ņēma vērā arī to, ka patērētājiem trūkst zināšanu vai informācijas par viņu tiesībām.

- 13 Tādējādi iesniedzējtiesas uzskata, ka šajā lietā *Judecătoria Sectorului 2 Bucureşti* sprieduma *res judicata* spēks izriet no tiesas procesa, kurā patērētājam, kuram nav palīdzējis advokāts, nebija zināmas tiesības, ko valsts likumdevējs bija paredzējis patērētāju aizsardzībai. Tas izriet no šādiem apstākļiem:
 - YI sākotnēji vērsās tiesā, kuras jurisdikcijā bija pārdevēja vai piegādātāja domicils, proti, *Judecătoria Sectorului 2 Bucureşti*, savukārt valsts tiesiskajā regulējumā viņam bija skaidri atzītas tiesības vērsties sava domicila tiesā, proti, *Judecătoria Sighişoara*;
 - viņš nepiedalījās tiesas sēdē *Judecătoria Sectorului 2 Bucureşti*, iespējams, ievērojamā attāluma starp viņa domicilu un šīs tiesas mītni (aptuveni 500 km) un ar šādu pārvietošanos saistīto izmaksu dēļ;
 - lai gan *Judecătoria Sectorului 2 Bucureşti* spriedumā bija skaidri paredzēta iespēju šo spriedumu pārsūdzēt, YI šādu pārsūdzības iespēju neizmantoja. Tā vietā viņš nolīga paša izvēlētu advokātu tikai pēc tam, kad šis spriedums bija kļuvis galīgs. Minētais advokāts cēla līdzīgu prasību *Judecătoria Sighişoara* pret to pašu sabiedrību par būtībā tiem pašiem līguma noteikumiem.
- 14 *Judecătoria Sighişoara*, kas nebija pienācīgi informēta par *Judecătoria Sectorului 2 Bucureşti* spriedumu, atkārtoti izskatīja lietu pēc būtības un ar 2019. gada 5. decembra spriedumu, kas atšķiras no minētā pirmā sprieduma, apmierināja YI prasību un atzina, ka šādi pārskatītie noteikumi ir negodīgi.
- 15 Lai gan *ERB New Europe Funding II* šo otro spriedumu pārsūdzēja, uz *res judicata* spēku tā atsaucās tikai šīs apelācijas tiesvedības pēdējā posmā. Tomēr apelācijas instances tiesa šo iebildumu neizskatīja un ar 2021. gada 6. aprīļa lēmumu būtībā apstiprināja *Judecătoria Sighişoara* spriedumu, ar kuru bija atzīts līguma noteikumu negodīgums.
- 16 Šādos apstākļos iesniedzējtiesa – kurā ir iesniegta ārkārtas apelācija par pārskatīšanu, pamatojoties uz *res judicata* spēku – jautā, vai pārskatīšanas procedūras ietvaros tā vēl var pārbaudīt attiecīgā līguma noteikumu negodīgumu.
- 17 Tā kā Tiesas judikatūrā tā nav atradusi citas norādes, kas tai palīdzētu atrisināt minēto jautājumu saskaņā ar Savienības tiesībām, iesniedzējtiesa secina, ka šajā nolūkā tai ir nepieciešama Tiesas atbilde uz uzdoto prejudiciālo jautājumu.